

mgr inż. Józef Sowiński, nieetatowy nauczyciel akademicki WSG, współpracownik Akademii Transportu w Bydgoszczy. Autor specjalizuje się w analizie sytuacji mikroprzedsiębiorstw transportowych w okresie funkcjonowania gospodarki rynkowej.

"Badanie stopnia zapotrzebowania na szkolenia logistyczne w wybranych mikroprzedsiębiorstwach transportowych województwa pomorskiego"

Streszczenie

Przeprowadzone badania wykazały, że korzystanie z reguł logistyki w mikroprzedsiębiorstwach transportowych jest mało doceniane przez właścicieli tych firm. Okazało się, że właściciele mikroprzedsiębiorstw są przekonani, że prowadzą firmy najlepiej jak to jest możliwe w danej sytuacji, a przede wszystkim nie czują potrzeby poszukiwania i wdrażania nowych form zarządzania. Są przekonani, że żadne programy i działania logistyczne nie są w stanie poprawić ich sytuacji, w związku z tym nie są im potrzebne.

Słowa kluczowe: logistyka, szkolenia, mikroprzedsiębiorstwo, transport drogowy, badania ankietowe.

Wstęp

Badania prowadzone były w okresie trzech miesięcy od lutego do kwietnia 2012 roku, na terenie województwa pomorskiego, metodą wywiadu telefonicznego z wykorzystaniem kwestionariusza zawierającego odpowiedni zestaw pytań zamkniętych. Przeprowadzone badania wykazały, że korzystanie z reguł logistyki w mikroprzedsiębiorstwach transportowych jest mało doceniane przez właścicieli tych firm. Ponadto mikroprzedsiębiorstwa transportowe nie posiadają wystarczającej ilości środków finansowych na wdrażanie nowych narzędzi logistycznych wspomagających zarządzanie. W wyniku badań okazało się, że właściciele mikroprzedsiębiorstw są przekonani o tym, że prowadzą firmy najlepiej, jak to jest możliwe w danej sytuacji, a przede wszystkim nie czują potrzeby poszukiwania i wdrażania nowych form zarządzania. Są przekonani, że żadne programy i działania logistyczne nie są w stanie poprawić ich sytuacji, w związku z tym nie są im potrzebne. Według ankietowanych właścicieli firm wiedza logistyczna nie jest potrzebna także innym pracownikom firmy. Strategia mikro i małych firm przewozowych ogranicza się do współpracy z dużymi firmami transportowo-logistycznymi i wykonywania przewozów dla

stałych zleceniodawców. Zagregowane wyniki badań zawarte zostały w tabeli niniejszego opracowania.

Gospodarka stwarza pole do działania wszystkim przedsiębiorcom, zarówno dużym jak i małym. W branży transportowej wielkość przedsiębiorstw transportowych jest bardzo zróżnicowana od dużych, posiadających ponad 250 pojazdów, do małych i mikro dysponujących zaledwie jednym pojazdem. Badania prowadzone były na obszarze powiatu chojnickiego, dawniej należącego do województwa bydgoskiego. Celem badań było określenie zapotrzebowania właścicieli mikroprzedsiębiorstw transportowych na szkolenia w zakresie logistyki. Czy właściciele firm transportowych widzą szanse w szkoleniach logistycznych na obniżenie kosztów, poprawę efektywności i pełniejsze wykorzystanie taboru samochodowego a także na poprawę jakości usług transportowych? To pytanie stanowiło istotę badania w zakresie zapotrzebowania mikroprzedsiębiorstw na usługi logistyczne. Na wstępie należy stwierdzić, że mikroprzedsiębiorcy nie doceniają nowoczesnych metod zarządzania, w tym stosowania reguł logistyki. Brak jest odpowiedniej edukacji oraz brak jest pozytywnych przykładów poprawy jakości usług transportowych oraz poprawy wskaźników ekonomicznych i eksploatacyjnych w małych firmach transportowych. Zarządzanie przedsiębiorstwem transportowym lub spedycyjnym można określić jako logiczny ciąg działań składający się na proces kreowania całościowej koncepcji przedsięwzięć przy wykorzystaniu właściwych instrumentów kierowania i kontroli¹. Przeprowadzone badania nie są badaniami pełnymi, ani pilotażowymi. Ze względu na małą liczbę zaangażowanych przedsiębiorstw przeprowadzone badania mogą być jedynie sygnałem istniejących problemów. Dla pełnego zbadania problemu braku zainteresowania szkoleniami w zakresie stosowania zasad logistyki i nowoczesnych metod zarządzania z wykorzystaniem odpowiednich programów komputerowych - należy przeprowadzić badania pogłębione.

Mikroprzedsiębiorstwa transportowe na tle innych firm

Najprostsza definicja mikroprzedsiębiorcy sprowadza się do określenia średniorocznego zatrudnienia na poziomie poniżej 10 pracowników.

---

¹ Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy, Kompendium wiedzy, Przepisy w transporcie drogowym*, tom IV, Systherm Technik, Poznań 2011, s.2.

Logistyka - nauka

Na ogólną liczbę pomiotów gospodarki narodowej w 2008 roku 3 757,1 tysiąca aż 3568,1 tysiąca stanowiły mikroprzedsiębiorstwa². Jest to prawie 95% ogółu przedsiębiorstw. Mikroprzedsiębiorstwa transportu zarobkowego posiadające do 9 pojazdów stanowiły 39% ogólnej liczby firm transportowych³. Firmy transportu międzynarodowego z jednym pojazdem stanowiły w 2005 roku liczbę 3343, co stanowiło 35% firm mikro⁴. W województwie pomorskim w 2009 roku było 1265 firm zajmujących się międzynarodowym zarobkowym transportem samochodowym (dla porównania w woj. kujawsko-pomorskim 893⁵, przy średniej krajowej 1415). W 2009 roku było w Polsce 8387 firm w międzynarodowym transporcie samochodowym posiadających do 10 pojazdów. Dla porównania: w przedziale 11 do 25 pojazdów było 118 firm, w przedziale 26 – 50 pojazdów było 26 firm i powyżej 50 pojazdów były 3 firmy⁶. Liczba udzielonych licencji na krajowy przewóz drogowy rzeczy w woj. pomorskim w 2006 r. wynosiła 3,3 tysiąca⁷ i wzrastała rocznie od 2004 roku średnio o 250 licencji. Mikroprzedsiębiorstwa w Polsce borykają się z wieloma problemami, przede wszystkim nie posiadają rezerw finansowych. Dostęp do kredytów jest też utrudniony, ponieważ nie dysponują odpowiednio dużym majątkiem pod zastaw. Przepisy regulujące funkcjonowanie transportu nie rozróżniają wymagań w zależności od wielkości firmy. Mikroprzedsiębiorca nie dysponuje odpowiednio wykwalifikowaną kadrą do załatwiania wszystkich spraw w urzędach i z kontrahentami. Do tego dochodzą częste zmiany przepisów za którymi zaledwie nadążają wyspecjalizowane kadry dużych przedsiębiorstw. Mikro i małe przedsiębiorstwa transportowe mają słabą pozycję w negocjacjach z dużymi firmami, muszą zgadzać się na narzucane im niskie ceny za przewóz oraz na wydłużane terminy płatności. Trudna sytuacja mikroprzedsiębiorstw dotyczy zarówno przedsiębiorstw prowadzących transport krajowy jak i międzynarodowy. Szansą dla tych firm jest wzrost konkurencyjności poprzez poprawę efektywności funkcjonowania.

Badanie ankietowe wybranych mikroprzedsiębiorstw transportowych na terenie województwa pomorskiego

Badania ankietowe prowadzone były w okresie luty – kwiecień 2012 r. w wybranych przedsiębiorstwach transportowych, posiadających od 1 do 6 pojazdów. Zastosowano metodę

² Bentkowska-Senator K., Kordel Z., Waśkiewicz J., *Transport samochodowy ładunków*, Instytut Transportu Samochodowego, Warszawa, 2009, s. 104.

³ Tamże, s. 105.

⁴ Bentkowska-Senator K., Kordel Z., *Polski transport samochodowy ładunków*, Kodeks Bydgoszcz, Bydgoszcz-Gdańsk-Warszawa, 2007, s. 92.

⁵ Dz.cyt., Bentkowska-Senator K., Kordel Z., Waśkiewicz J., *Transport ...*, s.60.

⁶ Tamże, s.58.

⁷ Tamże, s.93.

Logistyka - nauka

doboru losowego respondentów. Ankieta składała się wyłącznie z pytań zamkniętych, aby skrócić czas ankietowania. Właściciele firm transportowych nie wykazywali chęci do udzielania odpowiedzi. Tłumaczyli się brakiem czasu (15 osób) lub odsuwali termin udzielania odpowiedzi (9 osób). Jednak 21 osób zgodziło się na udzielenie odpowiedzi, co pozwoliło na zbudowanie tabeli agregującej wyniki. W tabeli 1 uszeregowano firmy transportowe według ilości pojazdów od jednego do sześciu, prowadzące działalność transportową krajową i międzynarodową.

Tabela 1. Zestawienie wyników badania ankietowego mikroprzedsiębiorstw

Lp	PYTANIA ↓	Ilość → ankietowa- nych firm	7	2	1	3	4	4
		Ilość → pojazdów w firmie	1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	7	8		9
1	Czy osobiście kieruje Pan/Pani transportem w firmie?	TAK	7	2	1	3	4	4
		NIE						
2	Łączna ilość pojazdów w firmach	sztuk	7	4	3	12	20	24
3	w tym w transporcie krajowym	sztuk	5	2	2	8	13	14
4	w tym w transporcie międzynarodowym	sztuk	2	2	1	4	7	10
5	Czy przychody firmy w 2010 r. przekroczyły 2 mln euro?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	4	4
6	Czy prowadzi Pan działalność transportową powyżej 5 lat ?	TAK	5	1	1	2	2	4
		NIE	2	1		1	2	0
7	Czy firma współpracuje wyłącznie z firmami typowo spedycyjno-logistycznymi?	TAK	2	0	0	1	1	2
		NIE	5	2	1	2	3	2
8	Czy firma wszystkie zlecenia otrzymuje tylko od stałego (stałych) kontrahentów?	TAK	2	2	1	0	2	3
		NIE	5	0	0	3	2	1
9	Czy firma korzysta z giełdy transportowej ?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	2	1
		sporadycznie					2	3
10	Czy orientuje się Pan, jaki był w Pańskiej firmie średni wskaźnik wykorzystania przebiegu ?	TAK, WIEM						
		NIE, NIE WIEM	7	2	1	3	4	4
11	Czy w firmie stosowane są podstawowe działania logistyczne (planowanie, realizacja, kontrola) w celu sprawnego i efektywnego zarządzania firmą?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	3	3
		NIE WIEM					1	1
12	Czy zatrudniłby Pan specjalistę ds. logistyki, gdyby ten specjalista przyczynił się do wzrostu przychodów	TAK						1
		NIE	7	2	1	2	2	1
		Zastanowiłbym się				1	2	2

Logistyka - nauka

	firmy o 10% ?							
13	Czy zatrudniłby specjalistę ds. logistyki, gdyby ten specjalista przyczynił się do obniżenia kosztów o 10% ?	TAK					1	
		NIE	1	1	1	1	2	2
		Zastanowiłbym się	6	1		2	2	1
14	Czy zatrudniłby Pan specjalistę ds. logistyki, gdyby ten specjalista przyczynił się do pełniejszego wykorzystania taboru samochodowego?	TAK				1	1	
		NIE	7	2		1	2	2
		Zastanowiłbym się			1	1	1	2
15	Czy zatrudniłby specjalistę ds. logistyki, gdyby ten specjalista przyczynił się do poprawy jakości usług transportowych?	TAK				1		1
		NIE	7	2	1		1	2
		Zastanowiłbym się				2	3	1
16	Czy skorzystałby Pan z bezpłatnych porad specjalisty w zakresie logistyki?	TAK				1	1	2
		NIE	7		1		1	
		Zastanowiłbym się		2		2	2	2
17	Czy brał Pan udział w szkoleniach z zakresu logistyki?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	4	4
18	Czy potrzebna jest panu wiedza logistyczna?	TAK						2
		NIE	5	1	1	2	3	1
		NIE WIEM	2	1		1	1	1
19	Czy wzięłby Pan udział w szkoleniach logistycznych bezpłatnych?	TAK					2	1
		NIE	2	2	1	3		1
		Zastanowiłbym się	5				2	2
20	Czy wzięłby Pan udział w szkoleniach logistycznych płatnych?	TAK						1
		NIE	7	2	1	2	2	2
		Zastanowiłbym się				1	2	1
21	Czy chciałby Pan, aby pracownicy firmy byli przeszkoleni z zakresu logistyki?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	3	3
		Zastanowiłbym się					1	1
22	Czy uważa Pan, że możliwe jest efektywniejsze kierowanie firmą?	TAK						
		NIE	7	2		3	2	1
		NIE WIEM			1		2	3
23	Czy uważa Pan, że prowadzi Pan firmę najlepiej, jak to jest możliwe w obecnych warunkach?	TAK	7	2		3	4	2
		NIE						
		NIE WIEM			1			2
24	Czy powierzyłby Pan kierowanie firmą specjalście ds. logistyki?	TAK					1	1
		NIE	7	2	1	3	2	1
		NIE WIEM				1	1	2
25	Czy sporządza Pan plany okresowe przychodów i kosztów firmy?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	2	3
		Sporadycznie					2	1
26	Czy uważa Pan, że przepisy transportowe sprzyjają rozwojowi małych firm transportowych?	TAK						
		NIE	7	2	1	3	1	2
		NIE WIEM					3	2
27	Czy uważa Pan, że przepisy podatkowe sprzyjają rozwojowi małych firm	TAK						
		NIE	7	2	1	3	3	3

Logistyka - nauka

	transportowych?	NIE WIEM					1	1
28	Czy ilość przepisów obowiązujących firmy transportowe jest zbyt duża?	TAK	7	2	1	3	4	4
		NIE						
		NIE WIEM						
29	Czy wg Pana są jeszcze możliwości dalszego obniżania kosztów w firmie	TAK						
		NIE	7	3	1	3	3	4
		NIE WIEM					1	

Źródło: opracowanie własne

Wszyscy ankietowani przedsiębiorcy potwierdzili, że osobiście kierują transportem w firmie, a 75% respondentów prowadzi firmę powyżej 5 lat. Mikroprzedsiębiorstwa transportowe nie korzystają z giełd transportowych, na 21 badanych firm tylko 5 korzysta z giełd sporadycznie. Właściciele małych firm nie prowadzą podstawowych działań logistycznych polegających na planowaniu, realizacji i kontroli. Z ankiet wynika, że żaden z respondentów nie brał udziału w szkoleniach z zakresu logistyki. Na pytanie: czy potrzebna jest panu wiedza logistyczna – jeden z respondentów odpowiedział twierdząco, osiemnastu odpowiedziało „nie”, a dwóch odpowiedziało „nie wiem”, a było to kluczowe pytanie w tej ankiecie. Na pytanie: czy wzięłby pan udział w odpłatnych szkoleniach logistycznych tylko jedna osoba odpowiedziała „tak”, cztery osoby „zastanowiłyby się”, a pozostałe odpowiedziały przecząco, przy czym pozytywną odpowiedź udzielali właściciele posiadający 5 i 6 pojazdów. Właściciele do czterech pojazdów nie byli zainteresowani szkoleniami logistycznymi. Natomiast chęć udziału w bezpłatnych szkoleniach logistycznych wyraziły trzy osoby, cztery osoby zastanowiłyby się, pozostałe osoby nie wyraziły chęci udziału. I w tym przypadku właściciele do czterech pojazdów nie byli zainteresowani szkoleniami logistycznym, pomimo, że szkolenia byłyby bezpłatne. Potwierdzeniem takiej negatywnej postawy jest odpowiedź na pytanie: czy chciałby pan, aby pańscy pracownicy byli przeszkoleni z zakresu logistyki. Ta sama grupa respondentów, posiadających do czterech pojazdów nie jest zainteresowana szkoleniem swoich pracowników. Czy z przeprowadzonych badań można wyciągnąć wniosek, że oferta szkoleń z zakresu logistyki jest działaniem chybionym i bezcelowym? Nie, ponieważ taka negatywna postawa wynika z braku wiedzy o korzyściach, jakie może uzyskać przedsiębiorca. Na pytanie: czy zatrudniłby pan specjalistę ds. logistyki, gdyby ten specjalista przyczynił się do obniżenia kosztów o 10% - tylko jeden właściciel, posiadający 6 pojazdów odpowiedział pozytywnie, ośmiu odpowiedziało negatywnie, ale dwunastu odpowiedziało „zastanowiłbym się”. Natomiast na pytanie: czy zatrudniłby pan specjalistę ds. logistyki, gdyby ten specjalista przyczynił się do wzrostu przychodów o 10% - pozytywnie odpowiedział ten sam przedsiębiorca, pozostali w większości odpowiedzieli „nie” (15 osób), a 5 „zastanowiłoby się”. Znamienne są odpowiedzi na kolejne pytania ankietowe, a mianowicie: czy uważa pan, że możliwe jest efektywniejsze kierowanie firmą – wszyscy respondenci, że „nie”, a na pytanie: czy prowadzi pan najlepiej jak to jest możliwe w obecnych warunkach – wszyscy odpowiedzieli „tak”. Mikroprzedsiębiorcy uważają, że dalsze obniżanie kosztów w firmie jest niemożliwe, wynika to z odpowiedzi na ostatnie pytanie, na

Logistyka - nauka

które żaden z respondentów nie odpowiedział pozytywnie. Uważają, że prowadzą firmę najlepiej, najefektywniej jak to jest możliwe w istniejących warunkach i efektywniejsze kierowanie firmą nie jest możliwe. Na wprowadzone pytanie kontrolne: czy sporządza pan plany okresowe przychodów i kosztów firmy – żaden z respondentów tego nie potwierdził. Po prostu nie planują, pracują z dnia na dzień, „żyją” bez planu, a bez planu trudno o sukcesy w biznesie. Utrzymaniu się mikroprzedsiębiorstw na trudnym, konkurencyjnym rynku przewozowym nie sprzyjają duże ilości przepisów i częste ich zmiany.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania nie są reprezentatywne dla środowiska transportowego na tym terenie ze względu na małą liczbę ankietowanych firm. Jednak z tego ograniczonego ilościowo badania nasuwa się wniosek, że właściciele mikroprzedsiębiorstw nie wykazują zainteresowania szkoleniami z zakresu logistyki. Mikroprzedsiębiorcy nie są przekonani, że wprowadzenie nowoczesnych form zarządzania może przyczynić się do wzrostu sprzedaży usług przy jednoczesnym obniżeniu kosztów funkcjonowania firmy.

Wniosek

Jednym z zadań edukacji w zakresie logistyki w mikroprzedsiębiorstwach jest przekazywanie wiedzy o korzyściach, jakie mogą osiągnąć firmy w branży transportowej stosując nowoczesne systemy zarządzania z wykorzystaniem wiedzy logistycznej.

Management staff requirements for logistics training courses at selected microenterprises from pomorskie voivodeship.

Author: MEng Józef Sowiński – associate of Transpor Academy Foundation in Bydgoszcz – training centre for road transport staff.

Abstract

Conducted researches show that owners of microenterprises' don't appreciate importance of knowledge from logistics scope. As the results of the research shows, microenterprises' owners are convinced that they keep their companies in the best possible way in their situation, and above all they don't feel the necessity of searching for and implement new management models. They are also convinced that any logistics programmes and activities could make their situation better, so they don't need them.

Keywords: logistics, courses, microenterprise, road transport, survey

Literatura

Starkowski D., Bieńczak K., Zwierzycki W., *Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy, Kompendium wiedzy, Przepisy w transporcie drogowym*, tom IV, Systherm Technik, Poznań 2011.

Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008.
PARP, Warszawa, 2009,

Bentkowska-Senator K., Kordel Z., Waśkiewicz J., *Transport samochodowy ładunków*,
Instytut Transportu Samochodowego, Warszawa, 2009.

Infrastruktura transportowa szansą i barierą rozwoju regionalnego, materiały
pokonferencyjne pod redakcją Łacnego J., Bydgoszcz, 2008, Wydawnictwo Uczelniane
Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy.

Łacny J., *Funkcjonowanie międzynarodowego transportu drogowego towarów w gospodarce globalnej*, Inst. Technologii Eksploatacji-PIB, Bydgoszcz- Radom, 2009.

Dz. U. z dnia 6 sierpnia 2004 r. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej*.